

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1997-1998

17 juni 1998

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUURBEHOUD

Interpellatie van de heer André Denys tot de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over het feitelijk monopoliseren van de markt van de industriële afvalwaterzuivering door het Aquafin-dochterbedrijf Aquaplus
Met redenen omklede motie

Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud

Woensdag 17 juni 1998

VOORZITTER : De heer Dirk Van Mechelen

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.08 uur.*

Interpellatie van de heer André Denys tot de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over het feitelijk monopoliseren van de markt van de industriële afvalwaterzuivering door het Aquafin-dochterbedrijf Aquaplus

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Denys tot de heer Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, over het feitelijk monopoliseren van de markt van de industriële afvalwaterzuivering door het Aquafin-dochterbedrijf Aquaplus.

De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de minister, collega's, het dossier Aquafin heeft een bewogen geschiedenis. Vanaf het ontstaan ervan in 1991 heb ik dit dossier zeer intens en kritisch gevolgd. Immers, de talrijke waterzuiveringsactiviteiten werden gemonopoliseerd ten voordele van één enkel bedrijf dat alle kenmerken vertoonde van een privé-bedrijf op het vlak van aandeelhouderschap, personeelsbeleid en management.

Aquafin was en is nog steeds een typisch voorbeeld van een bedrijf dat werkzaam is in een schemerzone tussen de markt en de overheid. Met zeer weinig overheidscontrole kon dit bedrijf beschikken over een enorme jaarlijkse overheidsfinanciering, louter gebaseerd op een middelenverbintenis. Er bestond geen resultaatsverbintenis over de kwaliteit van het water. De resultaatsverbintenis beperkte zich tot de kwantitatieve uitvoering van een aantal rioleringswerken en de bouw van waterzuiveringsstations.

Aangezien ik me met deze situatie niet kon verzoenen, heb ik destijds een klacht ingediend bij de Europese Commissie. Deze klacht werd aanvaard en heeft geleid tot een aanpassing van de statuten van Aquafin. Daarna is het een tijdje rustig geweest rond dit dossier. Zoals ik had voorspeld, kon de rust echter niet blijven duren.

Aquafin functioneert als een autonoom overheidsbedrijf maar is het niet. In tegenstelling tot een echt autonoom overheidsbedrijf, waarvan de overheid de enige aandeelhouder is, heeft Aquafin, naast de Vlaamse Milieuholding, een aantal financiële instellingen en een Brits privé-waterzuiveringsbedrijf als mede-aandeelhouders. Een autonoom overheidsbedrijf heeft de missie om een duidelijk afgebakende overheidsopdracht op de meest rationele wijze uit te voeren. De privé-aandeelhouders van Aquafin hebben daarentegen de opdracht om met zoveel mogelijk activiteiten zoveel mogelijk winst te maken. Daar wringt dus het schoentje. Men geeft Aquafin een opdracht zoals men dat doet voor een autonoom overheidsbedrijf, terwijl de samenstelling ervan niets te maken heeft met een autonoom overheidsbedrijf. De aandeelhouders van Aquafin willen uiteraard meer dan alleen hun overheidsopdracht uitvoeren. Ze ruiken grove winst in de commercialisering van nevenactiviteiten en opgedane kennis.

Vrij onlangs, op 4 juni, werd het dochterbedrijf Aquaplus opgericht. Artikel 3 bepaalt de doelstellingen van Aquaplus. Ik citeer : 'De vennootschap heeft tot doel in binnen- en buitenland alle technische, financiële, fiscale, juridische, commerciële en industriële activiteiten uit te voeren met betrekking tot zowel adviesverlening, het ontwerpen, het bouwen en het exploiteren van nieuwe en/of bestaande waterzuiveringsstations en watervoorzieningsinfrastructuren.'

Op die manier wordt de markt geopend voor het bedrijf Aquaplus, meer in het bijzonder de private

Denys

binnenlandse markt, waardoor dit bedrijf een enorme greep krijgt op het beheer van de privé-waterzuiveringsstations. Immers, de zogenaamde P-bedrijven, dit zijn grotere polluerende industriële bedrijven, worden verplicht om zelf hun afvalwater te zuiveren en aldus een eigen waterzuiveringsstation te bouwen en te exploiteren. Veel van deze bedrijven wensen dit uit te besteden aan gespecialiseerde privé-bedrijven, waardoor een belangrijke markt ontstaat. Het is op deze markt dat Aquaplus zich wil toeleggen. Meer zelfs, Aquaplus, dat als dochterbedrijf van Aquafin uiteraard een bevoorrechte positie heeft, wil deze positie naar zich toe trekken om deze markt te monopoliseren.

Het begint reeds bij de verkenning van de potentiële kandidaten, namelijk de industriële bedrijven die zelf aan waterzuivering moeten doen. Niemand weet vandaag nog welke bedrijven zelf hun afvalwater moeten zuiveren en welke niet. Men beweert dat de Vlaamse Milieumaatschappij beschikt over een lijst van 700 bedrijven. Aquafin zou echter een lijst hebben met een veel kleiner aantal bedrijven, die vervat is in het witboek Industrie. De namen uit dit boek zijn alleen gekend bij Aquafin en zouden de goedkeuring hebben van de minister van Leefmilieu. Mijnheer de minister, vindt u dat er zo vlug mogelijk een officiële lijst van de eigen administratie, de VMM, openbaar moet worden gemaakt opdat iedereen die interesse heeft voor deze markt, ze op dezelfde wijze kan verkennen?

Het eerste deel van mijn interpellatie ging over het opentrekken van de markt en het creëren van een correct concurrentiekader voor de industriële privé-waterzuivering. Het tweede deel handelt over het omzeilen van de Europese afspraken over de opdracht van Aquafin. Naar aanleiding van onze klacht voor de Europese Commissie stelde die commissie twee uitwegen voor aan de Vlaamse overheid.

De eerste uitweg was Aquafin zelf als een aanbestedende dienst te laten optreden, en bijgevolg een beetje overheid te laten zijn. Daarvoor was wel een aanpassing van de statuten vereist, want die mochten geen industrieel of commercieel doel meer bevatten naast de typische overheidsopdrachten. De tweede mogelijkheid was het Vlaams Gewest als aanbestedende instantie aan te stellen. De overeenkomst tussen het Vlaams Gewest en Aquafin moest dan wel volledig worden gewijzigd: het monopolie moest worden opgeheven en de procedure moest worden opgesteld voor alle bedrij-

ven die willen meedingen naar een waterzuiveringsopdracht.

Aangezien men al drie jaar bezig was met Aquafin, was het niet onlogisch dat het Vlaams Gewest uiteindelijk voor het eerste voorstel koos. Mijnheer de minister, uw opvolger heeft in 1993 de consequenties uitgevoerd van die keuze. In de statuten van Aquafin werden de artikels geschrapt waarin ook een industrieel en commercieel doel werd vermeld. Ten tweede werd in de overeenkomst de mogelijkheid geschrapt dat Aquafin zelf als aanneemer voor bepaalde werken zou optreden. Ten derde werd erop toegekeken dat Aquafin de Europese aanbestedingsregels naleefde bij de aanbesteding van werken.

Vooraf het eerste punt, de schrapping van het industrieel en commercieel doel uit de statuten, wordt nu door de oprichting van het zusterbedrijf Aquaplus omzeild. Via de VMM heeft de Vlaamse overheid de meerderheid van de aandelen in Aquaplus, namelijk 20.308 van de 40.000 aandelen. De Vlaamse overheid probeert dus via een zusterbedrijf van Aquafin de Europese afspraken te omzeilen. Ik heb zonet uit de statuten van Aquaplus voorgelezen. Daarin staat dat er allerlei commerciële en industriële activiteiten kunnen bestaan op het vlak van het advies verlenen over en het ontwerpen, bouwen en exploiteren van nieuwe of bestaande waterzuiverings- en watervoorzieningsinfrastructuur. Dat stoort me.

Hoewel het van weinig ethisch ondernemen getuigt een akkoord met de Europese Commissie te omzeilen, kan ik nog begrijpen dat de privé-partners Severn Trent en de financiële instellingen als aandeelhouder in die zin te werk proberen te gaan. Mijnheer de minister, u bent echter minister van Leefmilieu en politiek verantwoordelijk voor de werking van de Vlaamse Milieuhouding. Het feit dat u zo een werkwijze duldt, is een heel zware schending van de ministeriële deontologie.

Uw voorganger liet in afspraak met de Europese Commissie alle industriële en commerciële activiteiten uit de statuten schrappen om Aquafin als aanbestedende dienst door Europa te laten erkennen. Door de oprichting van een zusterbedrijf omzeilt men die afspraak en breekt men een gegeven woord.

Mijnheer de minister, ik volg dit dossier sinds 1991. In de houding van de Vlaamse regering ten aanzien van Aquafin kunnen twee periodes worden onderscheiden: de eerste periode valt onder uw ministerschap, de tweede onder dat van minister De Bat-

Denys

selier. Tijdens de eerste periode bepaalden de advocatenbureaus hoe het wettelijk kader eruit moest zien. Via allerlei juridische spitsvondigheden probeerden ze de belangen van Aquafin en haar aandeelhouders maximaal te verdedigen. U volgde die advocatenbureaus klakkeloos. Ik moet toegeven dat uw opvolger De Batselier rekening hield met de Europese afspraken. Hij probeerde een moeilijke constructie een min of meer correcte basis te geven door middel van een aanpassing van de statuten.

We zijn nu in een derde periode aanbeland. De heer Kelchtermans is opnieuw minister van Leefmilieu. Doordat de oprichting van Aquaplus wordt toegelaten, krijg ik de indruk dat de lobby van de aandeelhouders van Aquafin terug de bovenhand haalt op wat eigenlijk algemeen politiek beleid zou moeten zijn. De minister van Leefmilieu heeft via de Milieuholding een voet in huis bij Aquafin. De bedoeling daarvan is niet Aquafin te kunnen bevoordelen, maar om binnen wettelijk gemaakte afspraken een correct beleid te kunnen voeren.

We zullen met aandacht luisteren naar het antwoord van de minister. Als dat niet voldoet, voelen we ons opnieuw verplicht om naar de Europese Commissie te stappen. We kunnen niet aanvaarden dat gemaakte afspraken worden omzeild door de oprichting van een zusterbedrijf, waar de Vlaamse regering een voet in huis heeft door haar meerderheidsaandeel in de Vlaamse Milieuholding.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de voorzitter, collega's, de heer Geysels heeft dit dossier sinds het ontstaan van Aquafin gevolgd en de Agalevfractie heeft het altijd heel kritisch bekeken. Bij de bespreking van de aanpassing van de begroting hebben we al gezegd dat de oprichting van Aquaplus een nieuwe fase inluidt.

Het toevoegsel 'plus' doet denken aan andere constructies, maar misschien gaat dit zelfs nog een stuk verder. Ik heb aandachtig de statuten gelezen. Ze doen denken aan een octopus. Hoewel dit woord tegenwoordig eerder een positieve betekenis meekrijgt, kan het ook in een andere zin worden gebruikt. Het zou namelijk kunnen dat vanuit Aquaplus nog extra vennootschappen worden opgericht. Die kunnen dan nog andere akkoorden sluiten, investeringen doen en allerlei roerende en onroerende goederen verwerven, die rechtstreeks

noch onrechtstreeks verband houden met de eigenlijke doelstellingen.

Het geheel kan zo ver worden vertakt, dat niemand nog weet wat de onderafdelingen van Aquaplus allemaal doen. Misschien komt men zo helemaal buiten de sector van de afvalwaterzuivering terecht. Ik vrees dat we elke controle zullen verliezen, maar misschien is dat ook de bedoeling. Ook ik ben dus heel benieuwd wat de minister zal antwoorden.

De voorzitter : Deze morgen was ik aanwezig op een werkvergadering van het provinciebestuur van Antwerpen. Daar kreeg ik kennis van het Ministerieel Besluit tot vernietiging van het besluit van de gemeenteraad van Boechout van 22 januari 1998. Dat besluit betrof de goedkeuring van een dienstverleningsovereenkomst met de NV Aquafin over de gemeentelijke wegen- en rioleringswerken aan de Broechemsesteenweg.

Het was dus de gemeenteraad van Boechout die op 22 januari van dit jaar een Rio+-overeenkomst met Aquafin goedkeurde. Het besluit werd door de gouverneur van Antwerpen geschorst, maar de gemeenteraad van Boechout besliste in april om het geschorste besluit te handhaven. Naar verluidt heeft minister van Binnenlandse Aangelegenheden Peeters op 11 juni 1998 het schorsingsbesluit van de gouverneur bevestigd. Dat betekent dat de minister van mening is dat Aquafin niet gerechtigd is om Rio+-overeenkomsten af te sluiten met de gemeentebesturen.

De schorsing is gebaseerd op twee belangrijke aspecten. Ten eerste wordt dit soort contracten aangegaan zonder mededinging. De gemeente Boechout is dus flagrant in overtreding met de wet van december 1993 met betrekking tot het afsluiten van overheidsopdrachten.

Het tweede aspect is veel erger. Zowel de gouverneur als de minister zijn van mening dat hier sprake is van belangenvermenging. De NV Aquafin brengt haar neutraliteit en onafhankelijkheid als adviseur in het kader van een subsidieprocedure inzake gemeentelijke rioleringsprojecten in het gedrang als zij Rio+-overeenkomsten afsluit met gemeentebesturen.

Mijnheer de minister, we hebben deze kritiek al herhaaldelijk geuit bij de besprekingen van de begroting in de commissie. Aquafin is tegelijk rechter en partij. Ik ben bijzonder verwonderd dat de minister van Binnenlandse Aangelegenheden, op aandringen van de gouverneur van Antwerpen,

Voorzitter

deze visie onderschrijft en zegt dat Aquafin zich in een onmogelijke positie heeft gewrongen door het afsluiten van een dienstencontract met de gemeente, waarvoor ze zich laat betalen. Op die manier brengt ze de neutraliteit in het gedrang, die van haar mag worden verwacht ingevolge de overeenkomst die gesloten is op grond van het besluit van de Vlaamse regering van 30 maart 1996.

Doordat de minister dit besluit heeft genomen, is het van toepassing op alle andere dossiers in de provincie Antwerpen. Welke initiatieven gaan we nu ontwikkelen? De hele constructie wordt hierdoor onderuit gehaald. Zal deze zienswijze ook worden toegepast in andere provincies?

Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Theo Kelchtermans : Dat laatste is een afzonderlijk hoofdstuk. Ik beschik niet over de meest recente informatie, maar ik was wel op de hoogte van de discussie, van het schorsingsbesluit, en van het feit dat de gemeente in kwestie haar beslissing wenste te handhaven. Ik was echter niet op de hoogte van de ultieme beslissing van minister Peeters.

Ik ben geen partij in deze discussie en heb de toezichthoudende overheid volstrekt gerespecteerd. Ik weet ook niet of het betrokken bestuur gebruik wil maken van de mogelijkheid om administratief beroep aan te tekenen bij de Raad van State. Dat is nog steeds mogelijk. Ik heb alvast de indruk dat het bestuur er heel zwaar aan tilt. Maar daarin zie ik echter niet onmiddellijk een contradictie. Ik zie eerder een contradictie in het feit dat zij op dat vlak misschien van mening waren individuele dienstverleningscontracten te mogen afsluiten zonder mededinging. Dit overstijgt evenwel de opdracht die we hun hebben gegeven in het kader van de rioleringswerken.

We zitten hier met de eeuwige discussie wat de uiteindelijke consequenties zijn. Ik krijg de indruk dat uiteindelijk alleen nog de nadelen van een publieke maatschappij een rol spelen. Men zou ervan kunnen uitgaan dat een publieke maatschappij deze dienstverlening kan leveren voor een publiek bestuur. Is dit niet het geval, dan moet men zich daarnaar schikken, maar daar zijn dan wel een aantal principiële aspecten aan verbonden. Ik zal in ieder geval laten nagaan welk verder gevolg hieraan kan worden gegeven.

Het is niet de eerste keer dat de heer Denys mij hierover interpelleert en ik vermoed dat het ook niet de laatste keer zal zijn. Daarmee geef ik aan dat mijn antwoord hem waarschijnlijk ook deze keer geen voldoening zal schenken, tenzij zijn conclusie nu reeds vaststaat. Hij heeft in ieder geval reeds aangekondigd het al dan niet nemen van verdere stappen te laten afhangen van het antwoord dat hier wordt gegeven.

Op grond van de door de Europese Commissie uitgevaardigde communautaire regels van 1992 en meer bepaald van de richtlijnen voor het gunnen van overheidsopdrachten werd elk commercieel en industrieel doel geschrapt uit de statuten van Aquafin en werd Aquafin uitdrukkelijk als publiekrechtelijke vennootschap aangewezen.

Op grond van de internationale overeenkomsten tussen Vlaanderen en derden zijn er reeds bij herhaling vragen gesteld naar de invulling van de eventueel in overeenkomsten aanwezige leefmilieuaspecten. Zo was er de vraag of Aquafin op dit vlak niet een aantal uitvoeringsengagementen voor zijn rekening zou kunnen nemen. Daarbij botste men inderdaad telkens op dat fameuze artikel. Tevens bleek dat Vlaanderen via zijn instellingen beschikte over een instrument, met name de NV Aquafin, dat ook op het vlak van de uitvoeringsovereenkomsten aangaande de informatieverstrekking, ervaringsuitwisseling, consultancy enzovoort bijzonder nuttig kon zijn. Dit werd dus verhinderd door iets dat we toen hebben goedgekeurd en dat moet worden nageleefd.

Dit was een van de argumenten om ook ten aanzien van Aquaplus de zaken positief te bekijken. Met betrekking tot de oprichting van Aquaplus werd eerst juridisch advies ingewonnen bij De Bandt, Van Hecke & Lagae. Uit dat advies bleek dat de werkzaamheden van Aquaplus onder bepaalde voorwaarden aanvaardbaar zijn. Zo mocht er geen kruissubsidiëring zijn, moest de overheidsparticipatie volgens de marktvoorwaarden gebeuren, enzovoort. Het bureau heeft ook voorstellen geformuleerd over het aandeelhouderschap en de raad van bestuur. Deze voorstellen werden stuk voor stuk opgevolgd.

Aquaplus werd ook opgericht door de Vlaamse Milieuholding, die zelf over een zeer grote autonomie beschikt. De minister in kwestie wenst dan ook niet steeds te pas en te onpas bij de oprichting van elk bedrijf tussenbeide te komen. Ik kan dit met tal van voorbeelden uit de afval- en milieusector toelichten. De verantwoordelijkheid ligt bij de raad van bestuur en er is telkens een gevolmachtigde

Kelchtermans

van het Vlaams Gewest aanwezig. Die gevolmachtigde krijgt niet telkens instructies om de visie van de minister door te drukken. Hij wenst enkel van op afstand te bekijken of de grote lijnen wel worden gevolgd. Dit is ook gebeurd met betrekking tot Aquaplus.

De Vlaamse Milieuholding is dus medeoprichter van Aquaplus met de bedoeling om op economisch vlak de vruchten te plukken van de expertise op het vlak van de waterzuivering die in Vlaanderen in een versneld tempo wordt opgebouwd. Naast de Vlaamse Milieuholding participeren nog een aantal bedrijven die tevens aandeelhouder zijn van Aquafin. Dit initiatief past dus in de doelstelling van de Vlaamse Milieuholding om samen met privé-investeerders te participeren in bedrijven die actief zijn in de milieusector en op de markt een goede slaagkans hebben, maar tevens een behoefte aan startkapitaal.

Op de internationale markt is er duidelijk vraag naar adviesbedrijven met expertise in de verschillende opties voor het financieren, het plannen, het uitbouwen en het uitbaten van waterzuiveringsinfrastructuur. Dit geldt met name voor een gemengde omgeving, via partnerschap tussen de particuliere en de openbare sector. Deze expertise is in Vlaanderen aanwezig. De Vlaamse Milieuholding International heeft de ambitie om op dat vlak initiatieven te nemen. Aquaplus is opgericht om positieve afgeleide effecten te creëren voor de Vlaamse economie. Op basis van het door de Vlaamse overheid gevoerde waterzuiveringsbeleid kan men via Aquaplus Vlaamse knowhow commercialiseren, met respect voor het Europese mededingingsrecht.

Het concept-Aquaplus werd door de Vlaamse milieuholding in de maanden mei en juni 1997 besproken met de bevoegde administratie DG IV. Die administratie bevestigde dat het onderzoek van de informatie geen gronden voor twijfels of bezwaren had opgeleverd. Ze had geen verdere vragen of commentaar, laat staan enige reden om op te treden. Hopelijk kan dat de heer Denys van het een en het ander overtuigen. Risicovol investeren onder marktvoorwaarden is conform alle wettelijke vereisten.

Er zijn duidelijke afspraken gemaakt over de werking van Aquaplus. Aquaplus is een afzonderlijke rechtspersoon. De leden van de raad van bestuur en van de directie zijn andere personen dan deze van Aquafin. Geen enkel directielid van Aquafin neemt deel aan het beleid van Aquaplus. Als direc-

teur-generaal werd een buitenstaander aangetrokken. Hij heeft de nodige expertise opgedaan als taskmanager voor waterprojecten van de Wereldbank. Dat is de reden waarom hij is aangeworven. Aquafin zal geen opdrachten aan Aquaplus toevertrouwen. Dit alles garandeert dat Aquaplus geen misbruik maakt van Aquafins machtspositie.

Aquaplus zal werken onder dezelfde concurrentievoorwaarden als deze die voor andere internationale bedrijven gelden. Haar technische knowhow koopt zij aan onder marktvoorwaarden. Dat kan bij gelijk wie ; dus ook bij Aquafin. Deze knowhow is niet uniek : vele bedrijven beschikken over gelijkaardige knowhow. Elk verwijt van misbruik van machtsposities en van kruissubsidiëring is daarom onterecht. Men heeft daarmee vooraf, bij de uitbouw, terdege rekening gehouden. Er is dus geen sprake van de subsidiëring van Aquaplus door Aquafin. De bijzondere gevolmachtigde van het Vlaams Gewest bij Aquafin kijkt daarop toe. Dat behoort tot zijn opdracht.

Ik wil het nu over het tweede gedeelte van uw vraag hebben. De oprichting van Aquaplus wordt door bedrijven beschouwd als deloyale concurrentie vanwege de Vlaamse overheid. Aquaplus kan zich in België op de markt begeven. Op 7 maart 1998 werden de statuten van Aquaplus gepubliceerd. Het doel van de onderneming is het zich toeleggen op consultancy en op het ontwerp en de exploitatie van waterzuiveringsinfrastructuur in binnen- en buitenland. Aquaplus beoogt opdrachten voor projectmanagement en projectsupervisie van exploitatie te verwerven, in het kader van concessieovereenkomsten. Ik denk dan aan overeenkomsten zoals de BOOT's : overeenkomsten inzake build on, operate and transfer.

Aquaplus beseft dat zij zich kwetsbaar opstelt door actief te zijn in Vlaanderen en in de randregio's. De discussie is voor een groot gedeelte in Brussel ontstaan. Lokale concurrenten willen of kunnen niet afdoende het onderscheid tussen Aquafin en Aquaplus maken, hoewel van bij de aanvang alles apart is uitgebouwd. Het is dus een goede zaak dat de heer Denys over dit onderwerp interpelleert, want zo krijg ik immers de mogelijkheid om dat onderscheid nog eens uit te leggen. Zo wordt het bezwaar geopperd dat Aquaplus voordeel kan halen uit beleidsvoorbereidend werk dat Aquafin in opdracht van de overheid uitvoert.

Ook u hebt verwezen naar het afkoppelingsbeleid van de overheid inzake industriële lozingen. Dat beleid wordt voorbereid aan de hand van adviezen van Aquafin en vooral van de VMM. U vraagt naar

Kelchtermans

de wijze waarop deze lijsten totstandkomen. De afdeling Vergunningen van Aminal heeft tot taak om de optimalisatie, waartoe het afkoppelingsbeleid hoort, te verzorgen. Bedrijven die aan zelfzuivering moeten doen, zijn aanwijsbaar. Die lijst is voor niemand een geheim, in tegenstelling met de indruk die u daarover geeft. De namen van die bedrijven vindt men terug in de verslagen van de VMM en ook op de website van de VMM. Het gaat om de zogenaamde P-bedrijven.

Het is dus niet juist dat Aquafin als springplank zou fungeren voor Aquaplus. De beslissing om lozingsvergunningen toe te kennen of in te trekken is een taak van de overheid, en van de overheid alleen. Dat zijn beleidsbeslissingen. Er worden dus wel voorafgaande adviezen gevraagd. Iedereen kan die inkijken.

Het is normaal dat de overheid voor dergelijke aangelegenheden adviezen vraagt. De vergunningverlenende overheid en niet Aquafin of Aquaplus, bepaalt aan welke eisen een effluent moet voldoen. Strikt genomen kan Aquaplus in Vlaanderen niet marktverstoring werken. Het is op vraag van de industrie dat Aquaplus, net als andere milieubedrijven, diensten als consultant, adviseur of begeleidend exploitant kan aanbieden.

Aangezien er geen Vlaamse bedrijven bereid waren tot samenwerking, heeft Aquaplus, op vraag van de groep rond de Brusselse watermaatschappij CIBE, de strategische keuze gemaakt om zich via deze groep aan te bieden voor deelname aan de prekwificatie. Hierover ontstond een juridische discussie. Men heeft me gezegd dat dit voorafgaandelijk zeer grondig werd onderzocht.

Ik herhaal bovendien dat hier de autonomie van het betrokken bedrijf en van de overheidsholding speelt. De normale marktvoorwaarden moeten worden gerespecteerd. Aquaplus heeft zelf de keuze gemaakt zich aan te bieden voor de prekwificatie voor de bouw van de zuiveringsinstallatie van Brussel-Noord. De participatie van Aquaplus aan dit project past volledig in de doelstelling van deelname aan de concessie-overeenkomst.

Voor alle duidelijkheid geef ik de aandeelhoudersstructuur van Aquaplus. De Vlaamse Milieuholding bezit 50,8 percent van de aandelen. Severn Trent bezit 28 percent, en de institutionelen hebben 21,2 percent. De raad van bestuur van de VMH bestaat uit de heren Van Bever, De Cannière en Gérard. Voor Severn Trent zijn dat de heren Sean Cormac

McCarthy en Carl Malbrain. De institutionelen worden vertegenwoordigd door de heer Couvreur.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, het is de eerste keer dat de minister me verwijt te laat te interpellieren. Als parlamentslid stel ik pas vragen wanneer ik voel dat de problemen zich echt manifesteren. Sommige collega's interpellieren misschien om de minister te laten zeggen wat hij zelf wil. Ik poog echter problemen te signaleren en ze op te lossen.

Mijnheer de minister, ik heb aandachtig geluisterd. Op een viertal punten wens ik te repliceren. U gaf een economische verantwoording, en zei dat Aquafin de nodige knowhow bezit. Op het eerste gezicht lijkt dat logisch. Toch is dit niet zo vanzelfsprekend, want niet enkel Aquafin beschikt over die knowhow. Vele andere Vlaamse milieubedrijven beschikken ook over deze technologische kennis. Zij worden benadeeld omdat ze die knowhow hebben verworven zonder een overheidsopdracht te hebben gekregen. In deze materie wordt de Vlaamse knowhow gelijkgesteld met die van Aquafin, wat niet klopt. Diverse bedrijven bezitten deze, en worden daarvoor in het buitenland trouwens gerespecteerd. Om de Vlaamse kennis inzake de waterzuivering te exploiteren, hebben we Aquafin niet nodig.

Door het grote aandeelhouderschap van de zogenaamde industriële partner Severn Trent, kan men zich daarenboven afvragen of de opgebouwde knowhow niet voordeliger is voor de Britse partner. Het verhaal over de technische kennis moet men dus duidelijk relativiseren.

Mijnheer de minister, u zei de juristen van het kantoor De Bandt & van Hecke opdracht te hebben gegeven om na te gaan of Aquaplus kon worden opgericht zonder de Europese afspraak te schenden. Hebt u dat bureau ingeschakeld? Door het inschakelen van dit bureau wordt de afspraak immers omzeild. Die afspraak was eenvoudig: indien men als de aanbestedende instantie wenste te worden beschouwd, dan mocht het niet gaan over een commerciële of industriële activiteit. Daar is geen discussie over. De minister heeft dit trouwens niet tegengesproken. Uw voorganger, de heer De Batselier, is hier consequent in geweest. Hij heeft geen opdracht gegeven aan De Bandt & van Hecke om dat te omzeilen. Hij heeft gewoon de statuten van Aquafin aangepast, en beloofd de knowhow niet te industrialiseren of te commercialiseren. Mijnheer de minister, hebt u het juristenbu-

Denys

reau ingeschakeld ? Dat is een politieke daad. Het gaat dan om het omzeilen van de afspraak.

Er is nog een ander punt. U verdedigt de stelling dat we de Vlaamse Milieuholding – de grote aandeelhouder – vrij en autonoom moeten laten beslissen. U hebt nochtans een gevolmachtigde vertegenwoordiger ter plaatse. Hij moet niet instaan voor de daden van dagelijks bestuur en beheer, maar moet er wel over waken dat de regels en het kader waarbinnen de Vlaamse overheid wenst te werken, worden gerespecteerd. Uw gevolmachtigde heeft de fundamentele taak om na te gaan of de Milieuholding geen participaties heeft die strijdig kunnen zijn met de Europese afspraken of die deze kunnen omzeilen.

Ten vierde, mijnheer de minister, zegt u dat er geen band bestaat tussen Aquafin en Aquaplus, en dat u de zaak hebt voorgelegd aan de Europese administratie. Mijnheer de minister, wat hebt u voorgelegd ? Hebt u de oprichting van Aquaplus voorgelegd ? Hebt u de Europese administratie gevraagd of het kan dat de Vlaamse Milieuholding participaties zonder subsidiëring heeft in Aquaplus ? Ik kan me makkelijk inbeelden dat de Europese administratie dit mogelijk vindt. Hebt u echter ook het verband gelegd met de afspraken die met Aquafin werden gemaakt, en de band tussen Aquaplus en Aquafin uitgelegd ? Het is van fundamenteel belang te weten wat u precies aan die Europese administratie hebt gevraagd.

Beweren dat er geen band bestaat tussen Aquafin en Aquaplus zou totaal belachelijk zijn. Ze hebben dezelfde aandeelhouders : dat geldt zowel voor de overheidsaandeelhouders als de financiële privé-instellingen en industriële privé-partners. Privé-aandeelhouders zijn enkel uit op het verhogen van hun activiteiten en het verkrijgen van meer dividenden. Ik kan hun dat niet kwalijk nemen, want het is hun missie. Een dergelijke opdracht vormt echter geen deel van de overheidsopdracht die de Vlaamse regering contractueel heeft vastgelegd na afspraken met de Europese Commissie.

Ten slotte beweerde de minister dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de interne Belgische markt, waarop geen concurrentie mag bestaan, en de export van knowhow, waarbij men soepel mag zijn. We mogen geen onderscheid maken en moeten de Europese afspraken correct naleven. Mijnheer de minister, u beweert dat u de garantie hebt gekregen dat er geen deloyale concurrentie zal ontstaan op de interne Belgische of

Vlaamse markt. Hoe kunt u zo een waarborg krijgen ? Het controleren van Aquaplus is bijna onuitvoerbaar. De constructie is zo ingewikkeld opgezet dat zelfs uw gevolmachtigde vertegenwoordiger in de Vlaamse Milieuholding de Europese afspraken omzeilt. Hoe kan de Vlaamse overheid dan controleren of men niet deloyaal zal zijn tegenover concurrenten in Vlaanderen ? De band die via het aandeelhouderschap bestaat tussen Aquaplus en Aquafin, maakt duidelijk dat alles zal worden gedaan – al dan niet bedekt – om de almachtige positie van Aquafin in de wereld van de waterzuivering aan te wenden om Aquaplus te promoten.

Elk industrieel bedrijf dat zelf moet zuiveren, zal op voorhand beseffen dat Aquaplus een voor-sprong heeft. De meesten zien zelfs geen verschil tussen Aquaplus en Aquafin, en iedereen weet dat Aquafin rechter en partij is in het beoordelen van de waterkwaliteit en het leveren van riolering. Iedereen weet ook dat de verworven positie van Aquafin de mensen afschrikt. Verder gaat iedereen ervan uit dat men moeilijkheden zal krijgen met controle en resultaten als men niet met Aquaplus, en dus met Aquafin, zal samenwerken. Het feit alleen dat de band bestaat en dat Aquaplus op de markt komt, houdt een groot gevaar in. We hoeven zelfs de prijzen niet na te kijken.

Mijnheer de minister, we hebben geen keuze. Ofwel leven we de Europese afspraken na en treedt Aquafin enkel op als aanbestedende instantie. Ofwel wijzigen we de contracten en behandelen we Aquafin als elke andere waterzuiveringsfirma en beschouwen we het Vlaams Gewest als aanbestedende dienst. In het laatste geval moet het contract worden verbroken en moet de markt worden geliberaliseerd en gedemonopoliseerd. Ik ben voorstander van deze keuze. Aquafin kan in dat geval haar knowhow commercialiseren en industrialiseren. Als de regering echter beslist dat Aquafin over het monopolie beschikt van alles wat met waterzuivering te maken heeft, dan kan dat niet.

Ik sluit me volledig aan bij de woorden van de heer Malcorps. Indien men de bestaande toestand toelaat, dan komen we in een negatieve spiraal terecht. Aquafin wordt dan een octopus die allerlei diensten kan verlenen via Aquaplus. Mijnheer de minister, als de Vlaamse regering hier niet tegen optreedt, dan weet ik niet waartegen ze wel moet optreden. U zegt wel dat De Bandt, Van Hecke & Lagae heeft gecontroleerd of er geen juridische bezwaren zijn, maar het verwondert me dat u, ondanks alle juridische spitsvondigheden, geen ethische bezwaren hebt. U weet toch dat de afspraken commercialisering en industrialisering uitsluit

Denys

ten. Hoe staat u ethisch tegenover deze zaak ? De keuze is niet moeilijk : commercialisering en industrialisering toestaan of niet. De uitbesteding aan een zusterbedrijf is een omzeilen van de afspraken. Hoe staat u daar zelf tegenover ?

Op een vroegere opmerking dat de Aquafin-constructie in strijd was met de Europese concurrentieregels, kreeg ik al hetzelfde antwoord. Er werd me toen ook gezegd dat men een groot advocatenbureau had ingeschakeld om juridische adviezen te geven. Ik heb een klacht ingediend bij de Europese Commissie, en ook gelijk gekregen. Dit is zonneklaar. Uw voorganger heeft dat ingezien en de statuten aangepast. Nu worden de regels onder uw bevoegdheid overtreden.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : De aandeelhoudersstructuur van Aquafin en Aquaplus is duidelijk dezelfde. Aquaplus zal zijn expertise uiteraard bij Aquafin hebben gehaald. Wie maakt deel uit van het personeel van Aquaplus ? Aquaplus zit op hetzelfde adres als de VMH. Gaat het dan ook om dezelfde mensen ? Zijn het personeelsleden van Aquafin ? Hoe moet dat evolueren ? Met dit soort constructies wordt alles mogelijk. Binnenkort brengt Fost Plus misschien wel verpakkingen op de markt.

De heer André Denys : Ik heb nog een vraagje. Ik lees hier de namen van de bestuurders : de heren Van Bever, De Cannière en Gérard. Wat is hun functie naast die van bestuurder ?

Minister Theo Kelchtermans : Ik zal dat opzoeken.

De heer André Denys : Is de heer De Cannière geen kabinetschef ?

Minister Theo Kelchtermans : Er zit geen enkele kabinetsmedewerker tussen.

De heer André Denys : Hij is toch kabinetschef geweest ?

Minister Theo Kelchtermans : Hij was ooit kabinetsmedewerker van de minister-president. Dat is een zonde die niet eeuwig blijft gelden, maar die wordt vergeven.

De heer André Denys : Ik beschouw dat niet als een zonde. Wat is de functie van de heer Van Bever ?

Minister Theo Kelchtermans : De heer Van Bever was directeur-generaal van de GOMB. Ik denk dat hij zich vrij heeft gemaakt voor zijn rol bij Aquaplus.

Ik kom niet terug op onze oude discussies. Aquafin gedraagt zich op het vlak van management als een privaatrechtelijk bedrijf. Het leeft de wetgeving na in zijn relaties met derden. We zullen op dit punt van mening blijven verschillen, mijnheer Denys. We zouden nooit zo ver hebben gestaan zonder eenduidige aanpak van de waterzuivering.

Over de overeenkomst tussen Aquafin en het Vlaams Gewest wordt opnieuw onderhandeld. Er blijken heel wat positieve punten in de oorspronkelijke overeenkomst te zitten. We hebben bij het sluiten van dat contract onze fouten uit het verleden durven toegeven. We hadden te veel partners met elk hun eigen technologie en initiatieven op het terrein. Dat alles verliep ongecoördineerd.

Aquafin kreeg nu een contractuele opdracht tot uitvoering met een resultaatsverbintenis, en dat is niet meer dan logisch. Er is een duidelijke rol weggelegd voor de VMM. Aminal blijft haar onafhankelijke positie behouden. Het Vlaams Gewest is vertegenwoordigd via een gevolmachtigde in de raad van bestuur.

In de statuten van Aquafin staat nu trouwens : 'De vennootschap kan tevens alle taken van algemeen belang die noch van commerciële, noch van industriële aard zijn, in verband met waterzuivering of -voorziening in België of het buitenland uitvoeren, of in dat kader activiteiten of diensten van welke aard ook verrichten of aanbieden'.

De situatie in Boechout waar u het over had, gaat terug op de interpretatie van dit onderdeel. Is dit een uitvoering van het contract of moet dat op een andere manier gebeuren ? Ik neem in deze geen positie in. We moeten de jurisprudentie haar rol laten spelen.

Het is zeker economisch verantwoord de knowhow van Aquafin meer te verzilveren dan nu het geval is. Het Vlaams Gewest krijgt trouwens een vergoeding wanneer Aquafin zijn knowhow ter beschikking stelt aan derden. Aquafin is niet de enige partner van Aquaplus ; het is een partner zoals vele anderen. Wanneer Aquaplus zich wil bevoorraden met kennis, technologie en informatie, dan moet het de andere partners evenveel respect betuigen als Aquafin.

Kelchtermans

De heer André Denys : U zegt zelf dat het de bedoeling is om de knowhow te verzilveren.

Minister Theo Kelchtermans : Men beschikt over een kanaal waarlangs die knowhow kan worden verzilverd.

Op een studiedag in Gent hebben de milieubedrijven vragen gesteld over hun positie tegenover de Vlaamse milieubedrijven waarin de Vlaamse Milieuholding participeert. De constructies die in het Vlaams Gewest zijn opgezet met de Vlaamse Milieuholding en met de afgeleide Vlaamse milieubedrijven moeten een katalysator zijn om de Vlaamse milieutechnologie meer kansen te geven. Het is in eerste instantie niet hun taak om in competitie te treden met privé-bedrijven, noch in Vlaanderen, noch in het buitenland.

De Vlaamse milieubedrijven die hebben deelgenomen aan de milieuopdrachten die we tot op heden hebben gehad, hebben telkens positieve ervaringen met de Vlaamse Milieuholding International. Ze kunnen namelijk een gemeenschappelijk aanbod doen van milieutechnologie en knowhow in Vlaanderen. Dit moet zo blijven. Deze bedrijven moeten in eerste instantie de witte vlekken opvullen. Ze moeten valoriseren wat ontbreekt of wat wel aanwezig is, maar onvoldoende wordt gebruikt. Ik heb met hen afgesproken dat binnen het departement Leefmilieu een vergadering zal worden georganiseerd. Zo kunnen de kerntaken van de Vlaamse Milieuholding International en de taken van de verschillende milieubedrijven uitdrukkelijk, al dan niet in een protocol, worden vastgelegd. De milieubedrijven vinden het belangrijk dat de uitdrukkelijke en oorspronkelijke bedoeling van dit initiatief op de milieumarkt van het Vlaams Gewest nogmaals wordt bevestigd.

Niet het Vlaams Gewest, maar de Vlaamse Milieuholding en Aquafin hebben de juridische opdracht toegekend aan De Bandt & van Hecke.

De heer André Denys : Over welke periode hebt u het dan ?

Minister Theo Kelchtermans : Het advies dateert van 16 juli 1996. Ik weet niet wanneer de opdracht is gegeven. Tijdens de maanden mei en juni 1997 werden besprekingen georganiseerd met de Europese administratie, op basis van de door de Vlaamse Milieuholding ingewonnen juridische adviezen. Het dossier is toen in al zijn aspecten toegelicht.

De heer André Denys : Er is dus een gesprek geweest met Aquafin en de Vlaamse Milieuholding, maar niet met de Vlaamse regering.

Minister Theo Kelchtermans : Ik vind dat er een afstand moet blijven bestaan tussen de vastgelegde opdrachten – waarvan de krijtlijnen reeds zijn uitgetekend – en het zelfstandig optreden. De Vlaamse Milieuholding heeft terzake een zeer ruime actieradius.

De heer André Denys : Ik ben het daarmee eens wanneer het gaat over daden van dagelijks beheer. Wanneer het echter gaat over de toepassing van Europese richtlijnen, dan moet de Vlaamse overheid daar op zijn minst van op de hoogte zijn.

Zou ik de desbetreffende correspondentie kunnen ontvangen om na te gaan wat er precies is afgesproken ?

Minister Theo Kelchtermans : Ik zal die gegevens opvragen.

Ik heb mijn houding tegenover de autonomie van de Vlaamse Milieuholding reeds duidelijk gemaakt. Het doet me plezier dat u dit onderschrijft.

Tot slot heeft de heer Malcorps een vraag gesteld over de huidige personeelsbezetting. Ik zal hem de precieze gegevens daarover via de voorzitter laten bezorgen.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door de heer Denys werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet uiterlijk 24 uur na de sluiting van de vergadering zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 16.25 uur.*